

การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากงานประจำสู่งานวิจัย (R2R) ครั้งที่ 8

“R2R สร้างสรรค์ สู่การเปลี่ยนแปลง”

วันที่ 22 กรกฎาคม 2558

ณ ชั้น 2 อาคารศูนย์การประชุมอิมแพ็ค ฟอรั่ม เมืองทองธานี

บรรยายพิเศษ เรื่อง "R2R มีอำนาจก็บันดาลไม่ได้"

เวลา 09.15 - 10.00 น. ห้อง Grand Diamond Ballroom

นางรัชนีพร แสงวงศ์

โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์

วิทยากร **นพ.สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข**

ประโยคที่สะท้อนความคิดเมื่อรับตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข (รมต.) คือ เมื่อรับตำแหน่งแล้วจะมีนโยบายส่งเสริม R2R อย่างไร โดยปกติตนเคยมีความคิด ความเชื่อว่า เมื่อมีอำนาจคงจะผลักดันให้เกิดประโยชน์ได้ แต่ความจริงไม่ใช่ เครือข่าย R2R ถึงมีอำนาจก็บันดาลไม่ได้ 7 ปีที่ผ่านมา R2R ไม่ได้เติบโตได้โดย รมต. สั่งการหรือใช้อำนาจ คำตอบแบบนี้อาจทำให้แฟน R2R เสียใจคิดว่าเป็น รมต. ไม่สนับสนุนให้ R2R เจริญก้าวหน้าได้ หลายปีที่ผ่านมาได้ร่วมสนับสนุน โดยใช้การสานพลังแนวราบพร้อมทั้งการใช้อำนาจแนวดิ่ง ประเทศไทยมีการจัดโครงสร้าง ระบบสาธารณสุขโดยที่ไม่เคยแยกการป้องกันและรักษาออกจากกัน มีข้อสังเกต 3 ประการ คือ

1. ถ้าการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างไม่ทำความเข้าใจกับคนทำงาน ชี้แจงเป้าหมาย เราจะได้เพียงกรมใหญ่ๆ กรมหนึ่งเท่านั้น

2. การพยายามสร้างส่วนร่วมของชุมชน success case อะไรทำให้เกิดความยั่งยืน คำตอบ คือ มีการทำงานซึบลึกลงในระบบมีอาสาสมัคร ปลัดกระทรวงมีการริเริ่มนโยบาย มีคนบอกว่า นโยบายสาธารณสุขหายไปกับปลัดกระทรวงจริงหรือไม่ คนทำงานในพื้นที่ มีการนำเสนองานในพื้นที่

3. หลักประกันสุขภาพมีการออกกฎหมาย ตั้งสำนักงาน การเปลี่ยนแปลงเกิดกับประชาชนโดยแท้จริง ยก 3 เรื่องมาเทียบกับ R2R เชื่อว่า สิ่งที่จะยั่งยืนคือสิ่งที่มีคุณค่า ถ้าทำแล้วไม่มีคุณค่าคงเลิกทำไปนานแล้ว ของจริงเกิดขึ้นมาได้จากการบอกให้ทำ R2R เป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ คือการรวมตัวในแนวราบเป็นความจริงที่มันจะไม่ไปพร้อมกับผู้มีอำนาจ การถักทอที่มีคุณภาพถึงแม้จะเปลี่ยนผู้นำระบบก็จะยังคงอยู่ การใช้อำนาจในแนวดิ่งและแนวราบ เราทุกคนตั้งใจดี ทำความดี แต่ถ้าต่างคนต่างอยู่ ไม่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พลังที่มีอยู่ไม่ได้รับการกระตุ้น ถ้าคนทำงานได้เจอกัน ความดี ความเชื่อมั่น ความพยายาม จะได้รับผลกระทบหลายเท่าทวีคูณ คนทำงานในพื้นที่ต้องการสนับสนุนอะไร 1. กำลังใจ ความเชื่อมั่น ยกตัวอย่างการสอนนั่งสมาธิคนสอนสมาธิที่ดีต้องเป็นคนบอกคนฝึกสมาธิว่ามาถูกทางแล้วเป็นการเสริมพลังไม่ใช่การบอกให้ทำ 2. การมีเวทีแลกเปลี่ยน เสนอว่าควรมีการเก็บข้อมูลว่าคนทำ R2R เป็นคนเก่าและคนที่เริ่มทำคิดเป็น

ร้อยละเท่าไร ควรทำอะไรให้มีคนเริ่มทำ R2R เกิดขึ้น มีการขยายโอกาสเพิ่มโอกาสให้คนที่มีความกล้าในการทำงาน โดยระบบการทำงานนั้นประกอบไปด้วย คน 2 ประเภท คือ 1. คิดแล้วกล้าทำ 2. คิดแล้วกล้าๆ กลั้วๆ ความกล้า คือ กล้าคิดเปลี่ยนแปลงทำงานให้ดีขึ้น และกล้าคิดเปลี่ยนแปลงผ่านการตั้งคำถามหาคำตอบ โดยใช้ระบบการวิจัย กระบวนการทางสุขเป็นกระบวนการที่กล้าเปลี่ยนแปลง ชอบเปลี่ยนแปลง ชอบทำเรื่องใหม่ๆ โรงพยาบาลท่าวังมาเป็นตัวอย่างที่ดีที่คนทำงานอยากทำงานให้ดีขึ้น แต่คนทำวิจัยจำนวนไม่น้อย ที่ไม่กล้า จึงต้องมีการเปิดพื้นที่ โดยผมมีอำนาจทางตั้ง มีอำนาจบอกให้มีการเปิดพื้นที่ให้คนทำงานสร้างสรรค์แล้ว ต่อยอดด้วยการทำงานวิจัย การเปิดพื้นที่ รับผิดชอบที่โดยสรพ. กลไกของสรพ. ส่วนปัจจัยแห่งความสำเร็จคือ นักจัดการ เครือข่าย R2R มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการสร้าง Facilitator (คุณอำนวย) และสนับสนุนให้ทำงานโดยสร้างเครือข่ายให้คุณอำนวย การให้พื้นที่ในการดำเนินงาน ในองค์กรแต่ละองค์กร มีนโยบายระดับองค์กรเป็นส่วนสำคัญ การใช้อำนาจมีทั้งการใช้อำนาจแนวดิ่งและการใช้อำนาจแนวราบ ซึ่งต้องอาศัยผู้บริหารที่เข้าใจ ให้ความสำคัญ เปิดพื้นที่ให้ มีการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก เชิงसानพลัง เพราะฉะนั้น R2R คือการทดลอง และลงมือทำ การตั้งพลังสร้างสรรค์ เรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดได้เพราะคุณอำนวย ทำให้คนหน้าใหม่เกิดขึ้นมาก คนหน้าเก่าอยากให้ทำR2R มากกว่าโครงการเดียวเพราะ R2R เป็นการสร้างวัฒนธรรมการทำงานและจะมีพลังมากถ้าผ่านกระบวนการวิจัยและการเรียนรู้ร่วมกัน การทำงานของท่าวังมาเป็น การเก็บข้อมูลในชุมชน เพื่อชวนชาวบ้านเห็นปัญหาและแก้ไขปัญหาพร้อมกัน วิจัยหาข้อเท็จจริงนำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกัน เหมาะสมกับรูปแบบของงาน R2R to Transformation การทำให้เกิดR2R โดยใช้อำนาจแนวดิ่งบันดาลให้เกิดคุณภาพและเกิดพลังไม่ได้ แต่ไม่ใช่ว่าไม่ควรจะใช้ คนทำงานไม่มีอำนาจแนวดิ่ง แต่คน R2Rเปี่ยมด้วยพลังแนวราบ คนไทยไม่มีอำนาจแต่มีพลังที่เปลี่ยนแปลงสังคมได้ พลังจิตสำนึกคืออยากช่วยเหลือสังคม พลังปัญญาคือการตั้งคำถาม พลังรวมตัวและพลังการสื่อสารทำให้เกิดเครือข่ายที่มีคุณภาพ สื่อสารเรื่องราวดีๆ คือ Success story สื่ออย่างกว้างขวาง เกิดพลังสร้างสรรค์ มีการขยายตัว การสื่อสารที่ดีเป็นพลังการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญมาก อยากเห็นการเล่าเรื่องดีๆสู่กันฟัง ดีกว่าการรายงานเพียงตัวเลข ในการสานความฝันR2R พลังที่สะสมมา 7-8 ปีทำให้มีการขยายตัว เกิดขึ้นได้จากเราทุกคน ให้กำลังใจ คนทำงานทุกคน สัญญาว่าต้องมีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน เชื่อมันว่า R2R มีการขยายตัวไปทุก sector ให้เห็นแนวคิดผ่านการเรียนรู้ร่วมกันผ่านรูปแบบ R2R